

KRİPTO PARALAR - BITCOIN

Bitcoin'in 2008 yılında Satoshi Nakamoto takma ismini kullanan bir kullanıcı tarafından ortaya çıkarıldığı söylenmektedir. Bitcoin'in yaratıcısı bir kişi veya grup veya bir sistem de olarak değerlendirilmektedir. Neticede Bitcoin, 10 yıldır kripto (şifreli) para piyasalarında işlem görmekte ve kimin tarafından ortaya çıkarıldığı bilinmemektedir. İlk çıktığı zamanlarda çok ucuz olduğu için sadece merak nedeniyle bile Bitcoin alan, ancak daha sonra bu yatırım sayesinde epey zengin olan kişilerden de günümüzde söz edilmektedir.

Sanal cüzdanınızı Bitcoin'lerle işlem yaparak, alım ve satımlar yoluyla daha fazla doldurunca, Bitcoin ile markete gidip ekmek almanız mümkün olmadığı için, gerçek dünyada kullanılabilecek bir para birimine geri çevirmek gerekmektedir. Bunu özellikle fiyatı yükseldiği sırada yapan yatırımcı da epey yüksek oranda kâr elde etmektedir. Bitcoin ile işlem yapmak kısaca böyle tanımlanmaktadır.

Kripto paralardan sadece biri olan Bitcoin şu aralar en revaçta olanıdır. Bitcoin gibi kripto para Borsalarında işlem gören Litecoin, Ethereum, Ripple, Monero, Dash gibi elliye yakın kripto para vardır. Bütün bu sanal paralar, normal Borsalardan farklı olarak açılış ve kapanış saatleri olmayan ve herhangi bir ülkeye bağlı olmadan çalışan "Kripto Para Borsaları"nda işlem görmektedir.

Bu işlem nasıl gerçekleşiyor? Gerek internette bazı siteler aracılığıyla, gerekse çoğu Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan Bitcoin ATM'lerinden, sahip olduğunuz dolar, avro, Türk lirası veya herhangi bir para birimiyle önce Bitcoin satın alınmaktadır. Nasıl gerçek parayı cüzdanda barındırıyor ve saklıyorsanız, Bitcoin'lerinizi de sanal bir cüzdanda saklayabiliyorsunuz. Bu sanal cüzdan, yüksek ve fazlasıyla gelişmiş bir şifreleme sistemiyle korunmaktadır. Burada kullanıcının en dikkatli olması gereken özellik, şifresini oluşturup koruması ve sanal cüzdanından parasının çalınmaması için azami özen göstermesidir.

Bu aşamadan sonra bilgisayar başına geçerek istediğiniz ülkeye SWIFT kodu olmadan, devlet, vergi ya da sorgulama olmaksızın Bitcoin'lerle ödeme yapabilmekte veya ödeme kabul edebilmektedir. Ülkeden ülkeye gerçekleşen para akışları normalde devletler tarafından kontrol edilirken Bitcoin için böyle bir mekanizma şu aşamada yoktur.

Bitcoin hakkında kim ne diyor?

Bitcoin konusunda geçtiğimiz yıllarda, Türkiye'de ve dünyada çok şey yazılmıştır. Sonra kendisini bir süre unuttursa da, fiyatındaki hızlı yükselişle 2017 yılında tekrar gündeme gelmiştir. Bitcoin iktisatçılar ve para teorisi çalışanlar için pek güven vermeyen bir kripto para birimidir. 'Volatilitesi' çok yüksek, yani değerindeki iniş-

çıkışlar hem ani hem de çok fazladır. Yakın gelecekte değerinde daha da yükselme beklenmektedir.

Nobel ödüllü ünlü iktisatçı Joseph Stiglitz yaptığı açıklamada dijital para birimlerinin tehlikelerine değinirken, Bitcoin'in bir balon olduğunu iddia etmektedir. Bu balonun patlaması durumunda tüketicilerin büyük kayıplar yaşayacağını belirten Stiglitz, Bitcoin yatırımcılarını kayıplar konusunda uyarmaktadır.

Bitcoin'e yaklaşım konusunda iktisatçılar çekinceli ve şüpheli görüşler belirtmektedir. Finans sektörü tereddüt etse de, olası fırsatları kaçırma ve gelişmelere kayıtsız kalmanın doğuracağı geri kalma ihtimalinden korkmakta ve Bitcoin'in "olumlu bir endişe" ile izlenmesi gerektiğini savunmaktadır.

Bilişim sektörü ise, Bitcoin sanki normal paralardan bir paraymış ve hiçbir dezavantajı yokmuş, zaten 21. yüzyılın para birimi bu tarz bir para olacaktı gibi Bitcoin'i sahiplenmektedir

Bitcoin'e olan talebin artmasında büyük borsa işletmecilerinin Bitcoin'de opsiyonlar sunması ve Bitcoin işlemleri yapmaya başlaması önemli bir etkidir. Böylelikle yatırımcılar, zamanla Bitcoin'in işlem göreceği borsa sayısının ve kâr fırsatlarının artacağına inanmaktadırlar. 2017 yılına bin dolar seviyelerinde giren Bitcoin fiyatı bugün 12 bin doları da aşmıştır. Bitcoin'deki bu inanılmaz değerlenmenin gelecek beş yılda 55 bin dolara kadar tırmanacağını söyleyen Wall Street stratejistlerine göre, yatırımcılar Bitcoin'i altın yerine geçecek bir yatırım aracı olarak görmektedirler. Miktarının sabit olması da Bitcoin'in değer kaybetmesine engel olacak bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Şu sıralar Bitcoin alan kişiler, günlük alışverişlerini tamamen Bitcoin gibi çok dalgalı, roket hızıyla değer kazanıp sert bir şekilde düşen bir para birimi ile yapmak istemediklerini belirtmektedir.

The Economist dergisi bunu "aptal teorisi" şeklinde açıklamaktadır. Düşük fiyattan alıp, daha yüksek bir fiyata satacak birini bularak yüksek kâr elde etmek. Ama diğer yandan, bu mekanizmada büyük bir tehlike de söz konusudur. Tüm alıcılar daha fazla para kazanmak için bu piyasada ise fiyatı arz ve talep mekanizması belirliyorsa -ki bugünlerde şahit olduğumuz fiyat yükselmeleri talep kaynaklı- tüm kullanıcıların milyoner olma sevdasıyla bir anda Bitcoin'lerini satmaya başladığı zaman fiyatın yere çakılması da kaçınılmazdır. Görünen o ki bir süre Bitcoin üzerinden çok kâr edilecektir ancak, sonrasında ise cevapsız bir sorudur.

Bitcoin konusunda resmi kuruluşlar, Rusya, Fransa ve ABD Merkez Bankaları, "Riskleri siz bilerek ve isteyerek alıyorsunuz, yarın balon patlarsa kimseyi

suçlamayın” diye piyasalara ve yatırımcılara yapabilecekleri tek şey olarak uyarıda bulunmaktadır.

Bitcoin’in avantaj ve dezavantajları

Bitcoin’e olan aşırı rağbetin önemli sebeplerinden biri, işlemlerin gizliliğidir. İşlemler dağıtık bir sistemde farklı noktalarda kayıt altına alındığı için kayıtların kaybolma ihtimali yoktur. Fakat programın özelliği gereği kimin ne kadar Bitcoin sahibi olduğu veya Bitcoin ile hangi miktarlarda ne tip işlemler yaptığı tamamen gizli kalmaktadır. Bitcoin’in pek çok ülkede kabul görüp kendisine sağlam bir yer edinmesini sağlayan öncelikli fonksiyonu işte bu gizliliğidir. Herhangi bir devlete vergi ödemek istemeyenler ve yasal olmayan yollardan kazanılan paraları aklamak isteyenler bu yeni şifreli para birimine yönelmişlerdir. Hatta Bitcoin’in daha çok kara para aklamak için kullanıldığı söylemleri, belki de diğer özelliklerinin önüne geçip kendisi hakkında negatif bir imaj oluşturmuştur şeklinde bir yorumda getirilmektedir.

Bitcoin’in diğer en önemli özelliği ise arzının sınırlı olmasıdır. İktisatta herhangi bir malın miktarı arttıkça değerinin düştüğüne inanılmaktadır. Paranın da miktarı artınca değeri düşmektedir. Programa tanımlandığı gibi kalırsa, belirlenen maksimum Bitcoin miktarı 21 milyondur. Başlangıçta piyasaya sürülen Bitcoin’ler alım-satım yoluyla el değiştirirken, diğer yandan piyasadaki Bitcoin miktarı ‘Bitcoin madenciliği’ ile artırılmaktadır. Nasıl altın madenini doğadan madencilik yöntemleriyle çıkarabiliyorsanız, dijital ortamda da karmaşık şifreleri çözerek Bitcoin çıkaran Bitcoin madencileri vardır. Bulunan her şifre önceleri 50, daha sonra 25, şimdi de 12,5 Bitcoin ile ödüllendirilmektedir. Bitcoin madenciliği çevre kuruluşlarını ayağa kaldıracak kadar yüksek miktarda elektrik enerjisi tüketmektedir. Çıkarılan Bitcoin miktarı arttıkça yeni şifrelerin çözülmesi zorlaşmakta; aynı zamanda ödül olarak verilen Bitcoin miktarı da düşmektedir.

Bitcoin madencilerinin -şu anki programlamaya göre- 21 milyon Bitcoin tamamen çıkarılınca, daha fazla çaba harcamalarına gerek kalmayacaktır. Arzının sabit olması, ulusal kâğıt paraların aksine, Bitcoin’i ulusal paralara karşı devamlı değeri yükselen bir para birimi haline getirmektedir. Bitcoin aynen altın ve gümüşe benzer şekilde, bir gün tükenecek ve daha fazla üretilmeyecek bir maden gibi tasarlanmış bulunmaktadır.

Arz penceresinden bakıldığında Bitcoin’in sabit arzı, değerindeki artışı destekleyen bir faktördür. Talep tarafından bakıldığında ise gizlilik, hızlı ve kolay işlem yapabilme, her türlü devlet kontrolünden uzak bir yapı içinde bulunması, değerinde

sürekli bir artış beklenmesi gibi faktörler, Bitcoin'e olan talebi her geçen gün artırmaktadır. Diğer yandan, Bitcoin ile ödeme kabul eden şirket sayısı da hızla artmaktadır. Bitcoin ile işlem yapanlar arasında Microsoft, Intuit, PayPal ve Virgin Galactic gibi büyük şirketler de yer almaktadır.

Türkiye'de Bitcoin bir yandan risk iştahı kabarık yatırımcı tarafından talep görüyor, diğer yandan ise BDDK ve SPK gibi kuruluşlar yatırımcıyı ve Bitcoin'e ilgi duyma potansiyeli olan herkesi uyarmaktadır.

Bitcoin bizleri geleceğin para birimine hazırlayan, ekonomideki aktörleri bu tarz işlemlere aşına kılmaya yarayan bir kripto para vazifesi görebilir. Herhangi bir otoriteye bağlı olmaması, kimlik bilgilerinin gizliliği gibi nedenlerle, bir gün hiç var olmamış gibi ortalıktan kaybolabilir de. Bunları bilmiyoruz ve bu gelişmeleri hep birlikte görüp yaşayacağız.

Bundan zarar görenler iştahlı ve risk seven yatırımcılar olacaktır. Onlar da zaten merkez bankaları ve diğer otoritelerin uyarılarına kulak asmadıkları için, kendi kararlarının sonucuna katlanmak durumundadır. Diğer yandan Bitcoin'deki değer artışında sabit arz faktörünün çok hayati olduğunun belirtilmesine karşın, şu an sabit olarak bilinen 21 milyon Bitcoin'in bir kaç yıl sonra artırılmayacağını garantisiz de yoktur. Çünkü; sahibinden haberimiz olmayan, yarın sabah yok olsa hesap sorulacak bir mercii bulunmayan bir kripto paradan söz edilmektedir

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de bitcoin'in, alım satım platformlarında 'over the counter' dediğimiz kişiler arası alım satım yapmaktadır. Türkiye içinde toplam bitcoin işlemlerinin 2.500 bitcoin civarında olduğunu tahmin edilmektedir. Bitcoin genelde değer artışı için alınıp satılmaktadır. Kullanımı maalesef henüz çok düşüktür. İlerleyen dönemlerde kripto paralar alışveriş yapmak için de rahatlıkla kullanılabilecektir. Bitcoin ile çok temel olarak cüzdandan cüzdana çok hızlı ve ucuz bir şekilde bakiye transfer edilebilmektedir. Bu transferin dünyanın neresinden hangi lokasyona yapıldığının hiçbir önemi bulunmamaktadır. Şu an Türkiye'de bilişim, inşaat, e-ticaret, konaklama, teknoloji, hizmet ve yayıncılık gibi sektörlerde 40'dan fazla firma bitcoin ile ödemeyi kabul etmektedir.

Bitcoin'in ilk yatırımcıları daha çok bilişim sektöründe çalışan gençlerdir. Ama spekülasyon amaçlı alım satımlar da son yıllardaki fiyat hareketleri sayesinde bir hayli artmıştır. Gelecek zamanlar içinde, özellikle Şikago Borsası'nın bitcoin vadeli işlemler piyasasının açılmasıyla platformun içine finansal ürünleri çok iyi bilen, kurumsal ve yüksek miktarda işlem yapacak oyuncular da dahil edilecektir. Bitcoin'in değeri bağımsız borsalar üzerinde tamamen arz talep ilişkisi ile belirlenmektedir. Alıcı ve

satıcıların emirlerini birbiriyle eşleştiren borsalar, kullanıcıların yaptığı işlemleri fiyat ve piyasa bilgileri olarak yayınlamaktadır.

Finans sektörü şu an blockchaini anlamaya çalışmakta, nasıl kullanabileceğini araştırmaktadır. Kripto para birimlerinin Türkiye'deki finans sektörü için altın fırsat olduğudur. Finans merkezi olmayı isteyen Türkiye'nin bu konuda daha ciddi ve hızlı adımlar atması beklenmektedir. Doğru adımların atılması durumunda bankacılık sektöründe ciddi bir büyümeye ve gelişmeye neden olabilecektir.

Kripto paraların piyasa hareketleri çok sert olabilmektedir. Ani yükselişler ve düşüşler görülebilmektedir. Bu durum piyasanın sığ olmasından ve yatırımcıların aynı zamanda hareket etmesinden kaynaklanmaktadır. Bitcoin fiyatının artmasının başlıca nedeni daha çok insanın hem spekülatif amaçlı hem de bu yeni teknolojiye inançları doğrultusunda alım yapmalarıdır. Kısıtlı sayıda bitcoin olması ve belki biraz da bilinçsizce gelen talep fiyatı yükseltmiştir.

Gelecekte neler olabilir?

Bitcoin özelinde diğer tüm kripto paralar olarak değerlendirmek daha sağlıklı olacaktır. Kripto paralar artık hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Başta finans sektörü olmak üzere birçok sektör blockchaini kabul etmiş ve "nasıl kullanabiliriz" diye çalışmalara başlamıştır. Kripto paralar zamanla işlevlerine göre ayrılacak ve bir kısmı yok olurken bir kısmının kullanımı ve değeri de artacaktır. Bu dünya büyümeye devam ederken yeni ürünler, yeni uygulamalar çıkacaktır. Konunun uzmanları, Bitcoin ile başlayan bu devrim niteliğindeki hareketin artarak devam edeceği düşünülmektedir.

KRİPTO PARALAR:
BITCOİN